

REPUBLIKA SLOVENIJA

KABINET PREDSEDNIKA VLADE

INTERVJU

PREDSEDNIKA VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE JANEZA JANŠE ZA TISKOVNO AGENCIJO BETA IN MAGAZIN DANAS (Srbija)

Gospod predsednik, Slovenija je med pripravami za predsedovanje Evropski uniji 1. januarja 2008 kot eno prednostnih nalog zastavila vprašanje položaja v regiji in medkulturni dialog. Kako ocenjujete trenutni položaj v regiji, katera bodo v tem pomenu prednostne naloge vaše države?

Države Zahodnega Balkana so v času od padca Miloševićevega režima in dogodkov na Kosovu dosegle znaten napredek. Ta je ponekod bolj opazen, drugod morda nekoliko manj. Ključno pri tem pa je, da grožnje oboroženega konflikta ni več, demokratične volitve so postale norma, raven spoštovanja človekovih pravic je veliko višja kot je bila, obenem pa se krepi tudi sodelovanje med državami v regiji.

Seveda pa delo še ni končano, še zlasti, če na to gledamo skozi prizadevanja posameznih držav za članstvo v Evropski uniji. Skrajni čas je, da ta regija nadoknadi zamujeno in se ponovno »vrne v Evropo«. Slovenija že ves čas podpira ta prizadevanja, saj verjamemo, da je prav evropska perspektiva najboljša vzpodbuda pri stabilizaciji ter izvajanju strukturnih, političnih in ekonomskih reform. Nenazadnje smo prav sami dober primer, da evropska perspektiva deluje.

V tem pogledu se omenjeni napor držav v regiji prekrivajo z eno izmed osrednjih prednostnih nalog slovenskega predsedovanja Evropski uniji - širitvijo povezave. Zavedamo se, da v času našega predsedstva ne bo mogoče dobiti nove članice, saj je pred tem potrebno rešiti nekatere ključne izzive, s katerimi se Unija sooča. Vsekakor pa bomo poskušali pri vsaki izmed držav doseči čim večji napredek v procesu približevanja, ter jim s posredovanjem lastnih izkušenj in znanj pomagali izpolnjevati kriterije za članstvo. Verjamem, da lahko poudarjena vloga Slovenije v tem delu Evrope obrodi pozitivne rezultate. Pomembna vzpodbuda pri tem nam je prav interes za pomoč in sodelovanje, izražen s strani držav samih.

Vprašanje evropske ustave in z njim povezano vprašanje nadaljnje širitve EU so nedvomno problemi z katerimi se bo Slovenija morala ukvarjati med predsedovanjem. Kakšna je trenutna evropska perspektiva držav v regiji, predvsem pa položaj Srbije v procesu širitve oziroma približevanja EU?

Res je. Odprto institucionalno vprašanje predstavlja oviro za nadaljnji razvoj povezave. Brez odgovora na to vprašanje ni veliko možnosti za nadaljevanje širitvenega procesa. Želimo si, da bi do kompromisa prišlo čimprej in v tem pogledu podpiramo precejšnje napore, ki jih nemško predsedstvo vlaga v to, da bi že na prihodnjem Evropskem svetu potrdili okvirni dogovor reševanja trenutne situacije. To bi predstavljalo dobro osnovo, da bi utegnili sprejete rešitve upoštevati že pri naslednjih volitvah v Evropski parlament leta 2009. Tu je interes Slovenije za dogovor dvojen. Na eni strani so tu vsebinski razlogi, saj jasna pravila igre in pregledni postopki omogočajo enakopravno sodelovanje vseh. Prav tako pa si dogovor želimo tudi v luči prevzema predsedovanja Evropski uniji, kajti v kolikor dogovora ne bo, obstaja nevarnost, da se negativno razpoloženje razširi še na druga področja.

Kljub izzivom, s katerimi se mora soočiti povezava, pa je pomembno, da ostaja med državami članicami visoka stopnja soglasja glede vprašanja širitve Evropske unije tudi na države Zahodnega Balkana. V tem smislu je bila dana tudi zaveza na zasedanju Evropskega sveta lani decembra. Evropska unija bo morala

ohranjati evropsko perspektivo držav Zahodnega Balkana visoko na svojem dnevnem redu. Hkrati pa bodo morale države, ki želijo postati članice Evropske unije - in tudi zveze NATO - v pridružitvenem procesu izpolniti zahtevane pogoje. In tu leži največja odgovornost na državah samih.

Pri tem je demokratična in evropsko usmerjena Srbija ključnega pomena za krepitev stabilnosti celotne regije. V Sloveniji podpiramo obnovitev pogajanj o Stabilizacijsko-asociacijskem sporazumu, seveda pa bo morala demokratična in pro-evropsko usmerjena vlada pokazati jasno politično voljo in tudi konkretna dejanja pri zagotavljanju polnega sodelovanja Srbije z Mednarodnim kazenskim sodiščem za nekdanjo Jugoslavijo.

Seveda, pri tem ne moremo mimo vprašanja prihodnjega statusa Kosova. Med zadnjim obiskom na Slovaškem ste vnovič potrdili podporo Slovenije načrtu Martija Ahtisarija. S čem argumentirate trditev, da bo ta načrt resnično pozitivno vplival na položaj v regiji?

Odgovor na vprašanje prihodnjega statusa Kosova je potrebno najti čim prej. Odlašanje z rešitvijo, ki pa mora biti uravnotežena, prej škodi kot koristi. Bojim se, da idealnih rešitev, ki bi maksimalno zadovoljile obe strani, ni. Poiskati je potrebno tisto, ki je najmanj slaba. Pomembno je, da Evropska unija do tega vprašanja zavzame enotno stališče.

V delo posebnega odposlanca Ahtisaarija je bilo vložene veliko energije. Njegov predlog je najboljši doslej, čeprav bi se ga morda dalo še izboljšati. Posebej pomembno je, da, primerjalno gledano, postavlja zelo visoke standarde pri zaščiti manjšinskih in verskih pravic kosovskih Srbov. Z odlaganjem rešitve v prihodnost se zmanjšujejo možnosti za vrnitev beguncev, saj se bodo ti postopno sprijaznili z življenjem v novem okolju. Uravnotežen pristop pa je potreben tudi v odnosu do Srbije in njenega vključevanja v evro-atlantske povezave. Slednje bi bilo potrebno pospešeno nadaljevati vzporedno z reševanjem statusa Kosova.

Se boste v bližnji prihodnosti srečali z srbskimi voditelji? Kako ocenjujete odnose med Slovenijo in Srbijo, in kakšno bo sporočilo EU in Slovenije državljanom in voditeljem Srbije?

Slovenija ima s Srbijo tradicionalno dobre odnose. Slovensko gospodarstvo je na srbskem tržišču močno prisotno in ima pomembno razvojno vlogo, sodelovanje med državama je intenzivno tudi na drugih področjih. Kljub temu, pa se vedno najdejo neizkoriščene priložnosti, kjer je dobro sodelovanje možno še poglobiti. Zato si želim, da nam med številnimi obveznostmi, ki nas še čakajo pred predsedovanjem Evropski uniji, uspe najti tudi ugoden trenutek za obisk slovenske vladne delegacije, ki bi jo najverjetneje spremljali tudi slovenski gospodarstveniki, v Beogradu.

Želim posebej poudariti, da ima Srbija v Sloveniji zelo veliko prijateljev. Zato bi ob tej priložnosti izrekel spodbudo naj vztraja na evropski poti. Težave in izzivi, s katerimi se bo potrebno srečati, se bodo morda včasih res zdeli nepremostljivi, vendar je z vztrajnostjo in sodelovanjem zastavljene cilje mogoče doseči. Nenazadnje si tudi v Sloveniji marsikdo ni upal niti sanjati, da bi naša država v manj kot petnajstih letih postala članica tako EU kot NATO, ter kmalu zatem prevzela skupno evropsko valuto in celo predsedovala Evropski uniji. Danes pa je to realnost.

Gospod predsednik, se vam zahvaljujem, da ste kljub številnim obveznostmi žrtvovali kanček časa za ta pogovor. Upam, da ga bova lahko pred vašim morebitnim obiskom v Srbiji nadaljevala.

Hvala tudi vam za povabilo k sodelovanju, uredništvu in bralcem magazina Danas pa želim vse najboljše ob deseti obletnici izhajanja